

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2025/79

Karar Sayısı : 2025/257

Karar Tarihi : 11/12/2025

R.G. Tarih - Sayı : 17/3/2026-33199

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Samsun 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2/2/2023 tarihli ve 7437 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 54. maddesinin (5) numaralı fıkrasının;

A. (a) bendinin birinci cümlesinde yer alan “*Hakkında disiplin soruşturması açılan...*” ve “*...isnat edilen suçun neden ibaret olduğu,...*” ibarelerinin,

B. (b) bendinin ikinci cümlesinin,

C. (d) bendinin,

Anayasa'nın 2., 10. ve 129. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un 54. maddesinin itiraz konusu kuralların da yer aldığı ilgili kısmı şöyledir:

“(3) Disiplin amirleri:

...

c) Soruşturma, yetkili disiplin amirinin belirleyeceği soruşturmacı veya soruşturmacılar eliyle yürütülür. Disiplin amiri gerekli gördüğü takdirde başka bir yükseköğretim kurumundan soruşturmacı görevlendirilmesini de talep edebilir.

(4) Soruşturmanın süresi ve zamanaşımı:

a) Disiplin soruşturmasına, disipline konu olay öğrenilince derhal başlanılır ve soruşturma en geç otuz gün içinde sonuçlandırılır. Soruşturma bu süre içinde tamamlanamaz ise soruşturmacı gerekçeli olarak ek süre talep edebilir. Disiplin amiri sunulan gerekçeyi ve zamanaşımı sürelerini dikkate alarak her defasında otuz günü geçmemek üzere altmış güne kadar, toplu olarak işlenen suçlarda ise doksan güne kadar ek süre verebilir.

...

(5) Savunma hakkı:

a) Hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye isnat edilen suçun neden ibaret olduğu, savunmasını yapacağı tarihten en az yedi gün önce yazılı olarak bildirilir; ayrıca öğrenci

bilgi sistemi üzerinden veya elektronik posta ya da kısa mesaj ile de bildirilebilir. Bu yazıda; öğrenciden belirtilen gün, saat ve yerde savunmasını yapmak üzere hazır bulunması istenilir.

*b) Savunma yapmak üzere gelen kişi, savunmasını sözlü olarak yapabileceği gibi yazılı olarak da sunabilir. **Yazılı savunma sunulduktan sonra soruşturmacı öğrenciye ek sorular yöneltebilir.***

c) Öğrenciye gönderilecek davetiyede; çağrıya özürsüz olduğu halde uymadığı veya özrünü zamanında bildirmediği takdirde, savunma hakkından vazgeçmiş sayılacağı ve mevcut delillere dayanılmak suretiyle hakkında gerekli kararın verileceği belirtilir.

ç) Geçerli bir özür bildiren veya mücbir sebep dolayısıyla davete uymadığı anlaşılan öğrenciye uygun bir süre verilir. Tutuklu öğrencilere savunmalarını yazılı olarak gönderebilecekleri bildirilir.

d) Soruşturma öğrencinin kendini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütülür.

(6) Disiplin soruşturmasında uyulacak esaslar:

a) Soruşturmanın gizliliği esastır.

b) Soruşturmacı tanık dinleyebilir, keşif yapabilir ve bilirkişiye başvurabilir. Soruşturma işlemleri bir tutanakla tespit olunur. Tutanak; işlemin nerede ve ne zaman yapıldığı, işlemin mahiyeti, kimlerin katıldığı, ifade alınmış ise soruları ve cevapları belirtecek şekilde düzenlenir ve soruşturmacı, katip, ifade sahibi ve varsa keşif sırasında hazır bulunanlarca imzalanır. İfade alınırken tanığa ve bilirkişi tayini durumunda bilirkişiye yemin ettirilir; tanığın kimliği, adresi ve benzeri açıklayıcı bilgileri belirtilir.

c) Yükseköğretim kurumlarının personeli, soruşturmacıların istedikleri her türlü bilgi, dosya ve başka belgeleri hiçbir gecikmeye mahal bırakmaksızın verirler ve istenecek yardımları yerine getirirler.

ç) Soruşturmacı, hakkında soruşturma açılan kişi ve eylemlerle sınırlı olmak üzere soruşturmayı yürütür ve tamamlar. Soruşturma esnasında soruşturulan eylemin dışında başka disiplin suçlarının işlendiğini veya aynı suç kapsamında başka kişilerin soruşturmaya dahil edilmesi gerektiğini tespit eden soruşturmacı, durumu yetkili mercie bildirir.

d) Öğrencinin, disiplin suçunu işledikten sonra yükseköğretim kurumundan her ne sebeple olursa olsun ayrılmış olması, soruşturma açılmasına, devamına ve gerekli kararların alınmasına engel teşkil etmez.

e) Öğrenci başka bir yükseköğretim kurumunda eğitim aldığı sırada disiplin cezasını gerektiren bir suç işlediğinde soruşturma yapma ve disiplin cezası verme yetkisi o yükseköğretim kurumuna aittir. Öğrenci hakkında verilen karar, uygulanmak üzere öğrencinin kayıtlı olduğu yükseköğretim kurumuna gecikmeksizin bildirilir.

f) (İptal bent: Anayasa Mahkemesinin 22/2/2024 tarihli ve E: 2023/78, K: 2024/55 sayılı Kararı ile)

g) Soruşturma sonuçlandığında bir rapor düzenlenir. Raporda soruşturma onayı, soruşturmaya başlama tarihi, soruşturulanın kimliği, isnat edilen suç konuları, soruşturmanın safhaları, deliller ve alınan savunma özetlenir. Isnat edilen suçun sabit olup olmadığı tartışılır ve

sabit bulunması halinde eyleme uyan disiplin cezası teklif edilir. Soruşturmayla ilgili belgelerin asıl veya suretleri bir dizi pusulasına bağlanarak rapora eklenir. Soruşturma raporu, dosya ile birlikte soruşturmayı açan mercie tevdi edilir.

ğ) Aynı olaydan dolayı, öğrenci hakkında ceza kovuşturmasının başlamış olması, disiplin soruşturmasını geciktirmez. Öğrenci hakkında ceza kovuşturması açılmış olması, mahkûm olması veya olmaması disiplin cezasının verilmesine engel teşkil etmez.

...

(10) Disiplin soruşturmasının sonucunun bildirilmesi, başvuru yolları ve cezaların uygulanması:

a) Disiplin soruşturmasının sonucu, hakkında disiplin soruşturması yürütülen öğrenci ile varsa mağdura bildirilir.

b) Disiplin soruşturması sonunda verilen disiplin cezası, soruşturma açmaya yetkili amir tarafından yukarıda sayılanlara ilaveten; öğrenciye burs veya kredi veren kuruluşa ve yükseköğretim kurumuna bildirilir.

c) Disiplin cezası vermeye yetkili amir veya kurul kararlarında hangi tarihten itibaren uygulanacağı belirtilmediği takdirde, disiplin cezaları verildikleri tarihten itibaren uygulanırlar.

ç) Disiplin amirleri ve kurullarınca verilen disiplin cezalarına karşı on beş gün içinde üniversite yönetim kuruluna itiraz edilebilir. Dosya kapsamında, disiplin suçunu oluşturan fiil sebebiyle doğrudan mağdur olan kişi de aynı usulle karara itiraz edebilir. Cezalar öğrencinin dosyasına işlenir.

d) İtiraz halinde, üniversite yönetim kurulu, on beş gün içinde itirazı kabul veya reddeder. İtirazın kabulü halinde yetkili disiplin amiri veya kurulu kabul gerekçesini dikkate alarak otuz gün içinde karar verir.

e) Öğrencilere verilen disiplin cezalarına karşı, itiraz hakkı kullanılmadan da idari yargı yoluna başvurulabilir.

...”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 6/3/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 2547 sayılı Kanun'un 54. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, yükseköğretim öğrencileri bakımından disiplin suçu teşkil eden eylemler ve uygulanabilecek disiplin cezaları düzenlenmekte iken anılan bent Anayasa Mahkemesinin 8/9/2022 tarihli ve E.2022/54, K.2022/99 sayılı kararıyla yükseköğretim öğrencilerinin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine yasal çerçevede imkân tanınmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine aykırı görülerek iptal edilmiştir. Anılan karar sonrasında söz konusu madde 7437 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle yeniden düzenlenmiştir.

4. Maddenin (1) numaralı fıkrasında, öğrencilere uygulanacak disiplin cezaları ve bu cezaları gerektiren disiplin suçları, (2) numaralı fıkrasında tekerrür hâli, (3) numaralı fıkrasında disiplin amirlerine ilişkin hükümlere yer verilmiş; (4) numaralı fıkrasının (a) bendinde de disiplin soruşturmasına, disipline konu olayın öğrenilmesiyle derhâl başlanacağı ve soruşturmanın en geç otuz gün içinde sonuçlandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

5. (5) numaralı fıkra ise disiplin soruşturması başlatılan öğrencinin savunma hakkı düzenlenmiştir. Anılan fıkranın (a) bendine göre hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye isnat edilen suçun neden ibaret olduğu, savunmasını yapacağı tarihten en az yedi gün önce yazılı olarak bildirilir. Söz konusu bendin birinci cümlesinde yer alan "*Hakkında disiplin soruşturması açılan...*" ve "*...isnat edilen suçun neden ibaret olduğu,...*" ibareleri itiraz konusu kuralların bir kısmını oluşturmaktadır.

6. Fıkranın (b) bendinin birinci cümlesinde, savunma yapmak üzere gelen kişinin savunmasını sözlü veya yazılı olarak sunabileceği belirtilmiş, itiraz konusu ikinci cümlesinde ise yazılı savunma sunulduktan sonra soruşturmacının öğrenciye ek sorular yöneltebileceği öngörülmüştür. İtiraz konusu (d) bendinde de soruşturmanın öğrencinin kendini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

7. Disiplin soruşturmasında uyulacak esaslar ise 54. maddenin (6) numaralı fıkrasında düzenlenmiştir. Anılan fıkranın (a) bendinde soruşturmanın gizliliğinin esas olduğu belirtilmiş, (b) bendinde soruşturmacının tanık dinleyebileceği, keşif yapabileceği ve bilirkişiye başvurabileceği ifade edilmiştir.

8. Fıkranın (ç) bendinde soruşturmacının, hakkında soruşturma açılan kişi ve eylemlerle sınırlı olmak üzere soruşturmayı yürütüp tamamlayacağı, soruşturma esnasında soruşturulan eylemin dışında başka disiplin suçlarının işlendiğini veya aynı suç kapsamında başka kişilerin soruşturmaya dâhil edilmesi gerektiğini tespit etmesi hâlinde de durumu yetkili merciye bildireceği hüküm altına alınmıştır.

9. (g) bendinde de soruşturma tamamlandığında düzenlenecek raporda yer alacak hususlar düzenlenmiştir. Buna göre raporda soruşturma onayı, soruşturmaya başlama tarihi, soruşturulanın kimliği, isnat edilen suç konuları, soruşturmanın safhaları, deliller ve alınan savunma özetlenir. Isnat edilen suçun sabit olup olmadığı tartışılır ve sabit bulunması hâlinde eyleme uyan disiplin cezası teklif edilir. Soruşturmayla ilgili belgelerin asıl veya suretleri bir dizi pusulasına bağlanarak rapora eklenir. Soruşturma raporu, dosya ile birlikte soruşturmayı açan merciye tevdi edilir.

10. Maddenin (8) numaralı fıkrasında disiplin kurullarının çalışma usulü düzenlenmiştir. Anılan fıkraya göre disiplin kurulu, başkanın çağrısı üzerine belirlenecek yer, gün ve saatte toplanır. Disiplin kurullarında raportörlük görevi, başkanın görevlendireceği üye tarafından yürütülür. Raportör üye, havale edilecek dosyanın incelenmesini en geç beş gün içinde tamamlar. Kurulda öncelikle raportörün açıklamaları dinlenir. Kurul gerek görürse soruşturmacıları da dinleyebilir. Görüşmelerin bitiminde oylama yapılır ve karar başkan tarafından açıklanır.

11. (10) numaralı fıkranın (a) bendinde disiplin soruşturmasının sonucunun, hakkında disiplin soruşturması yürütülen öğrenci ile varsa mağdura bildirileceği, (ç) bendinde disiplin amirleri ve kurullarınca verilen disiplin cezalarına karşı on beş gün içinde üniversite yönetim kuruluna itiraz edilebileceği, (d) bendinde de itiraz hâlinde, üniversite yönetim kurulunun on beş gün içinde itirazın kabulüne veya reddine karar vereceği, itirazın kabulü hâlinde kabul gerekçesi dikkate alınarak otuz gün içinde karar verileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkranın (e) bendiyle de öğrencilere verilen disiplin cezalarına karşı itiraz hakkı kullanılmadan da idari yargı yoluna başvurma imkânı getirilmiştir.

B. İtirazın Gerekçesi

12. Başvuru kararında özetle; yükseköğretim öğrencilerinin disiplin soruşturmalarına ilişkin olarak savunma hakkını düzenleyen itiraz konusu kurallarda yer verilen kavramların idarenin farklı uygulamalarına neden olacak şekilde belirsizlikler içerdiği, bu durumun kişinin savunma hakkının etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayacak şekilde bilgilendirilmesine imkân tanımadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 10. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Kanun'un 54. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinin Birinci Cümlesinde Yer Alan “Hakkında disiplin soruşturması açılan...” ve “...isnat edilen suçun neden ibaret olduğu...” İbareleri ile (d) Bendinin İncelenmesi

13. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

14. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de *belirlilik* ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154).

15. Disiplin cezaları, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla öngörülmüş yapma veya yapmama biçiminde beliren davranış kurallarının ihlali hâlinde uygulanan idari yaptırımlardır (AYM, E.2018/30, K.2018/94, 25/9/2018, § 16; E.2021/16, K.2021/62, 22/9/2021, § 12).

16. Yükseköğretim öğrencilerine sunulan eğitim ve öğrenim hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla ihdas edilen disiplin suç ve cezaları öğrencilerin özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı, ifade özgürlüğü, eğitim hakkı gibi pek çok hak ve özgürlüğüne sınırlama getiren bir nitelik taşımaktadır. Bu itibarla disiplin suç ve cezaları sebebi veya sonucu itibarıyla çeşitli temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması sonucunu doğurabilir (AYM, E.2022/54, K.2022/99, 8/9/2022, § 28).

17. 2547 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (5) numaralı fıkrasında disiplin amirince hakkında disiplin soruşturması açılan öğrencinin bir soruşturmacının görevlendirilmesiyle birlikte başlayan süreçte savunma hakkına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

18. Anılan fıkranın itiraz konusu ibarelerin de yer aldığı (a) bendinde, hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye isnat edilen suçun neden ibaret olduğunun savunmasını yapacağı tarihten en az yedi gün önce yazılı olarak bildirileceği, söz konusu fıkranın itiraz konusu (d) bendinde ise soruşturmanın öğrencinin kendini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

19. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasında, öğrenciye verilebilecek disiplin cezaları ve bu disiplin cezalarını gerektiren eylemlerin hangileri olduğu belirtilmiştir. Hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye isnat edilecek suçun da anılan fıkra da sayılanlardan biri olacağı açıktır.

20. Hakkındaki isnadı bilmeyen kimsenin savunma yapması mümkün olmadığından isnat, anılan kişinin savunma yapabilmesi için kişiye bildirilmektedir. Bu nedenle de bildirimde, ilgilinin hangi fiil ile itham edildiğinin ve hangi disiplin suçunu işlediğinin açıklanması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle ilgili, isnadın sebebinden ve niteliğinden haberdar edilmelidir. İlgilinin hangi fiili nerede ve ne zaman işlediği (disiplin suçunu oluşturan olay/olaylar) isnadın sebebini oluşturur. Bunların soyut olarak değil ilgilinin savunma hazırlayabilmesine yetecek şekilde açıklanması gerekir. Böylelikle ilgili, soruşturmaya konu fiili nerede ve ne zaman işlemekle itham edildiğinden savunmasını buna göre yapabilecektir.

21. Fiilin hukuki yönden nitelendirilmesi ise isnadın niteliğidir. Isnadın niteliği hakkındaki bilgi de savunma yapmaya yetecek düzeyde olmalı ve ilgilinin işlemekle itham edildiği fiilin hangi normu ihlal ettiği belirtilmelidir. Disiplin süreci esnasında fiilin hukuki niteliğinin değişmesi durumunda da ilgili bu değişiklikten haberdar edilmelidir (AYM, E.2022/87, K.2022/121, 13/10/2022, § 16). Dolayısıyla hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye isnat edilen suçla ilgili olarak bildirim yapılırken anılan hususların gözetileceği açıktır.

22. Öte yandan maddenin (5) numaralı fıkrasının itiraz konusu (d) bendinde soruşturmanın öğrencinin kendini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütüleceği belirtilmiştir. Anılan hükümler birlikte değerlendirildiğinde kişinin isnadın sebebi ve niteliğini içerecek şekilde bilgilendirilerek savunma yapmasını sağlayacak kanuni bir çerçevenin bulunduğu anlaşılmaktadır.

23. Ayrıca disiplin soruşturmasında uyulacak esasların düzenlendiği (6) numaralı fıkranın (ç) bendinde soruşturmacının, hakkında soruşturma açılan kişi ve eylemlerle sınırlı olmak üzere soruşturmayı yürütüp tamamlayacağı hüküm altına alınmış, bu suretle öğrencinin bilgilendirilmediği ve dolayısıyla savunmasının alınmadığı hususların söz konusu soruşturmaya konu edilmemesi güvence altına alınmıştır.

24. Bunun yanı sıra Kanun'un 54. maddesinin (10) numaralı fıkrasının (ç) bendinde, verilen disiplin cezalarına karşı on beş gün içinde üniversite yönetim kuruluna itiraz yolunun öngörüldüğü açık olup ayrıca bu cezalara karşı idari yargıda iptal davası açılması mümkündür. Kaldı ki anılan fıkranın (e) bendinde de disiplin cezalarına karşı itiraz hakkı kullanılmadan da idari yargı yoluna başvurulabileceği öngörülmüştür.

25. Dolayısıyla disiplin soruşturmasına muhatap olan öğrencinin savunma hakkını etkili bir şekilde kullanabilmesi bakımından yeterli güvencelerin kurallar kapsamında öngörüldüğü, disiplin soruşturması sonucunda verilecek cezaya karşı idari ve yargısal başvuru yollarının bulunduğu gözetildiğinde kuralların yükseköğretim öğrencilerinin disiplin soruşturmasında savunma hakkının

gereği gibi kullanılmasını sağlayacak güvenceleri içerdiği, dolayısıyla hukuk devleti ilkesi kapsamında *belirlilik* koşulunu sağladığı sonucuna varılmıştır.

26. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Engin YILDIRIM, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralların Anayasa'nın 10. ve 129. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

2. Kanun'un 54. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (b) Bendinin İkinci Cümlesinin İncelenmesi

27. İtiraz konusu kuralda savunmanın yazılı olarak yapılması hâlinde soruşturmacının ilgili kişiye ek sorular sorabileceği hüküm altına alınmıştır.

28. Disiplin soruşturması kapsamında ek soruların hangi hâlde ve kim tarafından sorulacağı herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak kanunla açıkça düzenlenmiştir.

29. Öte yandan ek soru sorulması konusunda soruşturmacının yetkili kılınmasının, yazılı olarak sunulan savunmanın olayın aydınlatılması bakımından yeterli olmaması durumunda savunmaya ilişkin eksikliklerin tamamlanması amacıyla getirildiği açıktır. Bu kapsamda ilgiliye sorulacak soruların soruşturmaya konu eylemlere ve bu eylemlerin aydınlatılmasına ilişkin olacağında şüphe bulunmamaktadır.

30. Dolayısıyla idareye tanınan ek soru sorma yönündeki yetkinin keyfi uygulamalara neden olacak şekilde belirsizlik içerdiği söylenemez.

31. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacıyla çıkarılması gerekir. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı; genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekir. Kanunun kamu yararı dışında bir amaçla yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabiliyorsa söz konusu düzenlemede amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusu olacaktır (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 141).

32. Savunmanın yazılı yapılması hâlinde idareye kişiye ek soru sorulabilmesine ilişkin yetkinin verilmesiyle soruşturmaya konu eylem ve iddiaların aydınlatılmasının amaçlandığı, bu itibarla kuralın kamu yararı amacı dışında bir amaç taşımadığı anlaşılmaktadır.

33. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 10. ve 129. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2/2/2023 tarihli ve 7437 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 54. maddesinin (5) numaralı fıkrasının;

A. (a) bendinin birinci cümlesinde yer alan "*Hakkında disiplin soruşturması açılan...*" ve "*...isnat edilen suçun neden ibaret olduğu,...*" ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve

Esas Sayısı : 2025/79
Karar Sayısı : 2025/257

itirazın REDDİNE, Engin YILDIRIM, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. (b) bendinin ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. (d) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Engin YILDIRIM, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

11/12/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Dava konusu, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 54. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin birinci cümlesinde yer alan "Hakkında disiplin soruşturması açılan..." ve "...isnat edilen suçun neden ibaret olduğu,..." ibareleri ile aynı fıkranın (d) bendinin Anayasa'nın 2. ve 129. maddelerine aykırı olduğu iddiasına ilişkindir. Mahkememiz çoğunluğu anılan kuralların Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle bu sonuca iştirak edilememiştir.

2. Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi, yalnızca maddi hukuk kurallarının değil, temel hak ve özgürlüklere müdahale eden idari süreçlerin de açık, öngörülebilir, belirli ve keyfiliğe kapalı biçimde düzenlenmesini zorunlu kılar. Bu ilkenin ayrılmaz bir unsuru olan belirlilik ilkesi, düzenlenen alanın yalnızca kavramlar yoluyla ifade edilmesini değil, bu kavramların hangi usul ve güvencelerle uygulanacağını da kanunla açık biçimde kurallaştırılmasını gerektirir.

3. İtiraz konusu kurallar, yükseköğretim öğrencileri hakkında yürütülen disiplin soruşturmalarında savunma hakkının kullanılmasına ilişkindir. Yükseköğretim öğrencilerine uygulanabilecek disiplin cezalarının, eğitim ve öğrenim hakkı başta olmak üzere ifade özgürlüğü, özel hayata saygı hakkı gibi birçok temel hak ve özgürlük üzerinde doğrudan ve ağır sonuçlar doğurabildiği dikkate alındığında, savunma hakkına ilişkin güvencelerin kanunla açık ve belirli şekilde düzenlenmesi anayasal bir zorunluluktur.

4. İtiraz konusu (a) bendinde, hakkında disiplin soruşturması açılan öğrenciye isnat edilen suçun neden ibaret olduğunun savunma gününden en az yedi gün önce bildirileceği öngörülmüştür. Ancak bu düzenleme, isnadın savunmanın etkili biçimde kullanılmasını sağlayacak hangi unsurları içerecek şekilde bildirileceğini ortaya koymamaktadır. Oysa savunma hakkının anlamlı ve etkili olabilmesi, yalnızca disiplin suçunun adının bildirilmesiyle değil; isnadın hangi somut fiile dayandığının, bu fiilin nerede ve ne zaman işlendiğinin iddia edildiğinin, hangi delillerle desteklendiğinin ve hangi disiplin yaptırımıyla sonuçlanabileceğinin ilgiliye açıklanmasıyla mümkündür.

5. Anayasa Mahkemesinin, 2547 sayılı Kanun'un, yükseköğretim personelinin disiplin soruşturmasına ilişkin esasları düzenleyen 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında, savunmaya davet yazısında hakkında disiplin soruşturması açılan fiilin neden ibaret bulunduğu kişiyi bildirilmesi ve disiplin cezası vermeye yetkili makamların gerek görürse, isnat edilen fiil ve soruşturma raporunda önerilen disiplin cezasını da belirtmek suretiyle tekrar savunma isteyebileceğini öngören hükümlerinin incelendiği kararında, söz konusu hükümler kapsamında, soruşturmanın başlangıcından disiplin cezasının verilmesine kadar olan süreçte disiplin cezaları bakımından soruşturulanın savunma hakkının bütün gerekleriyle birlikte sağlanamadığı, soruşturma dosyasının tesliminden sonra fakat disiplin cezası verilmeden önce ilgili makamlara tekrar savunma isteme yetkisinin takdirî olarak verilmesiyle de soruşturulanın savunma hakkının güvence altına alınmasının mümkün olmadığı belirtilerek ilgili hükümlerin Anayasa'nın 129. maddesine aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu kararda, savunma hakkının kişiye disiplin cezası verilmeden önce bütün gerekleriyle tanınmış olması gerektiği belirtilmiştir (AYM, E.2022/87, K.2022/121, 13/10/2022, §§ 13-28)

6. Bu içtihat, isnadın savunma hakkını gerçek anlamda kullanılabilir kılacak ölçüde somutlaştırılmasının anayasal bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır.

7. Bununla birlikte, dava konusu kural bu gerekliliğin yerine getirilmesini sağlayacak herhangi bir açık ve bağlayıcı normatif güvence içermemektedir. Kanun'un lafzı, idarenin yalnızca disiplin suçunun adını bildirmekle yetinerek savunma istemesinde bulunmasına imkân tanıyacak

genişliktedir. Bu noktada sorun, “isnat edilen suçun neden ibaret olduğu” kavramının hukuken dar bir anlam taşıması değildir. Aksine bu kavram, savunma hakkının doğası gereği somut fiil, yer, zaman, hukuki nitelendirme, deliller ve olası yaptırımı kapsamı gereken geniş bir içeriğe sahiptir. Sorun, kanun koyucunun bu içeriğin fiilen hayata geçirilmesini güvence altına alan açık bir düzenleme yapmamış olmasıdır.

8. Bu nedenle itiraz konusu düzenleme, savunma hakkının kapsamını normatif olarak belirlemek yerine idarenin takdirine bırakmakta; savunma hakkının kanundan doğan güvenceler yerine idari uygulamalara bağlı olarak şekillenmesine yol açmaktadır. Bu durum, hukuk devleti ilkesinin gerektirdiği belirlilik ve hukuki güvenlik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

9. İtiraz konusu (d) bendinde soruşturmanın “öğrencinin kendini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde” yürütüleceği belirtilmişse de, savunma hakkının hangi aşamada, hangi içerikte ve hangi usullerle sağlanacağına ilişkin somut bir çerçeve ortaya konulmamıştır. Kanun’un sistematığı incelendiğinde, öğrencinin savunmasını soruşturmanın henüz başlangıç aşamasında, isnadın dayandığı deliller henüz toplanmadan ve dosya tekemmül etmeden yapmak zorunda bırakıldığı; soruşturma tamamlandıktan ve disiplin cezası verilmeden önce dosyayı inceleyerek savunmasını geliştirmesine imkân tanıyan herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

10. Bu hâliyle savunma hakkı, disiplin cezası verilmeden önce isnadın tüm unsurlarına karşı etkili biçimde kullanılabilen anayasal bir güvence olmaktan çıkmakta; ceza verildikten sonra yapılan itiraz veya yargı aşamasına bırakılan, koruyucu işlevi zayıflamış şekli bir imkâna indirgenmektedir. Disiplin cezalarının bir kısmının itiraz süresi dolmadan tüm sonuçlarını doğuracak şekilde uygulanabildiği de dikkate alındığında, savunma hakkının bu şekilde güvencesiz bırakılması öğrenci üzerinde bariz ve orantısız bir külfet oluşturmaktadır.

11. Anayasa’nın 129. maddesinin ikinci fıkrasında savunma hakkı belirli kişiler yönünden açıkça güvence altına alınmış olmakla birlikte, bu düzenleme disiplin yaptırımına muhatap olan diğer kişiler bakımından savunma hakkının anayasal önemini dışlamamakta; aksine savunma hakkının asgari gereklerine ilişkin yol gösterici ilkeler içermektedir. Kanun koyucunun bu alandaki takdir yetkisi, savunma hakkını etkisiz kılacak veya güvenceden yoksun bırakacak şekilde kullanılamaz.

12. Sonuç olarak, itiraz konusu ibareler ile (d) bendi, savunma hakkının hukuken sahip olması gereken kapsamı tanımlamakla yetinmiş; bu kapsamın disiplin soruşturması sürecinde fiilen ve zorunlu olarak hayata geçirilmesini sağlayacak açık ve bağlayıcı güvenceleri içermemiştir.

13. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler, Anayasa’nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ve belirlilik ilkeleri ile 129. maddesinde öngörülen savunma hakkı güvencelerine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği kanaati ile çoğunluk kararına iştirak edilmemiştir.

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Kenan YAŞAR

KARŞIOY

1. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bendinde yer alan düzenleme, yükseköğretim öğrencileri hakkında yürütülen disiplin soruşturmalarında isnadın bildirilmesini ve soruşturmanın öğrencinin kendisini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütülmesini öngörmektedir. Mahkeme çoğunluğu söz konusu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aşağıda açıklanan gerekçelerle bu sonuca katılmamaktayız.

2. Daha evvel 2547 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (a) bendinde yükseköğretim öğrencileri bakımından disiplin suçu teşkil eden eylemler ve uygulanabilecek disiplin cezaları düzenlenmekte iken Anayasa Mahkemesinin E.2022/54, 2022/99, 8/9/2022 tarihli kararıyla anılan bent, yükseköğretim öğrencilerinin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine yasal çerçevede imkân tanınmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerine aykırı bulunarak oybirliğiyle iptal edilmiştir. Anılan iptal kararı sonrasında davaya konu 7437 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle Kanun'un 54. maddesi yeniden düzenlenmiştir.

3. Yapılan değişiklik ile dava konusu kural yalnızca maddi disiplin fiilleri ile yaptırımlar arasındaki bağı kanuni düzeyde göstermekte, buna karşılık disiplin soruşturmasının yürütülmesine ilişkin temel usul güvencelerini, özellikle de soruşturulan kişiye isnadın kapsamı, dayanağı ve hukuki vasfının soruşturmanın başında bildirilmesi yükümlülüğünü kanunda öngörmemektedir.

4. Disiplin hukuku alanında yapılan düzenlemeler ise bireylerin eğitim hayatı ve geleceği üzerinde doğrudan ve ciddi etkiler doğurabilmektedir. Özellikle yükseköğretim öğrencileri bakımından disiplin yaptırımlarının eğitim hakkı üzerinde ağır sonuçlar doğurabilmesi mümkündür. Bu nedenle disiplin soruşturmalarına ilişkin usul güvencelerinin kanun düzeyinde açık ve belirli şekilde düzenlenmesi hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

5. Öte yandan Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan savunma hakkı, yalnızca yargı mercileri önünde yürütülen yargılamalar bakımından değil, cezai nitelik taşıyan idari süreçlerde de uygulanması gereken temel bir güvencedir. Mahkememizin önceki kararlarında disiplin soruşturmalarının sonuçları itibarıyla bireyler üzerinde ağır etkiler doğurabildiği ve bu nedenle savunma hakkının bu süreçlerde de etkili biçimde sağlanması gerektiği açıkça vurgulanmıştır.

6. Savunma hakkının etkili biçimde kullanılabilmesi ise isnadın açık ve yeterli açıklıkta ortaya konulmasına bağlıdır. Kişi hakkında ileri sürülen fiilin kapsamını, dayandığı olguları ve bu fiil nedeniyle karşılaşılabileceği yaptırımı bilmeden savunma hakkını gereği gibi kullanamaz. Mahkememizin disiplin hukukuna ilişkin içtihadında da isnadın yeterli açıklıkta bildirilmesini sağlayan güvencelerin kanunda yer alması gerektiği kabul edilmiştir.

7. İncelenen kurallarda ise isnadın bildirilmesi gerektiği ifade edilmekle birlikte bu bildirimin kapsamı ve içeriği kanunla belirlenmemiştir. Düzenleme, isnadın hangi unsurları içermesi gerektiğini ortaya koymamakta; bu hususu büyük ölçüde idarenin uygulamasına bırakmaktadır. Bu durum disiplin soruşturmasının yürütülmesinde idareye geniş bir takdir alanı tanımaktadır.

8. Ayrıca soruşturmanın öğrencinin kendisini gereği gibi savunmasına imkân verecek şekilde yürütüleceğine ilişkin hüküm, soyut bir ilke niteliği taşımakta olup savunma hakkını somut biçimde güvence altına alan açık usul kuralları içermemektedir. Bu yönüyle düzenlemenin savunma hakkını fiilen güvence altına aldığı söylenemez.

9. Mahkememizin yerleşik yaklaşımına göre temel haklara ilişkin güvencelerin idarenin takdirine bırakılması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz. Kanun koyucunun bu alanlarda açık ve belirli düzenlemeler yapması gerekir. İncelenen düzenleme ise savunma hakkının kapsamını ve kullanılma biçimini kanun düzeyinde yeterli açıklıkla ortaya koymamaktadır.

10. Çoğunluk kararında kuralın savunma hakkı bakımından yeterli güvence sağladığı kabul edilmiştir. Ancak Mahkememizin disiplin hukukuna ilişkin önceki kararlarında ortaya konulan anayasal standartlar dikkate alındığında bu değerlendirmenin isabetli olduğu söylenemez. Zira söz konusu içtihatlarda isnadın yeterli açıklıkta bildirilmesini sağlayan güvencelerin kanunda yer almasının zorunlu olduğu özellikle vurgulanmıştır.

11. Bu çerçevede incelenen düzenlemenin, disiplin soruşturması sürecinde bireyin hangi kapsamda bir isnatla karşı karşıya olduğunu açık biçimde öğrenmesini ve buna göre savunmasını hazırlamasını güvence altına almadığı anlaşılmaktadır. Bu durum savunma hakkının etkili kullanımını zedeleyebilecek niteliktedir.

12. Ayrıca düzenleme, disiplin soruşturmasının yürütülmesi bakımından idareye geniş ve belirsiz bir takdir alanı tanımaktadır. Bu hâliyle kuralın hukuk devleti ilkesinin gerektirdiği belirlilik ve hukuki güvenlik ölçütlerini karşıladığı söylenemez.

13. Sonuç olarak dava konusu kuralların, savunma hakkını etkili biçimde güvence altına alan yeterli usul güvencelerini içermediği ve disiplin soruşturması sürecini belirlilikten uzak şekilde düzenlediği kanaatine ulaşılmıştır.

14. Bu nedenlerle söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 2., 36. ve 42. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ